

УДК 821.161.2.09-31

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2026-216-33>

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОПОСІВ ДОРОГИ, ЛІСУ, РІКИ, ГОРИ У РОМАННІЙ ПРОЗІ МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ

THE FUNCTIONING OF THE TOPOSES OF THE ROAD, FOREST, RIVER, AND MOUNTAIN IN MYROSLAV DOCHYNETS' NOVELISTIC PROSE

Остапова Л. В.,

orcid.org/0009-0001-3058-6757

*викладачка кафедри української філології та суспільствознавчих дисциплін
Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила»*

У статті здійснено системний аналіз особливостей моделювання художнього простору в романній прозі сучасного українського письменника Мирослава Дочинця (на матеріалі романів «Вічник. Сповідь на перевалі духу», «Криничар. Діяріюш найбагатшого чоловіка Мукачівської домінії», «Горянин. Води Господніх русел» та ін.). Актуальність дослідження зумовлена посиленням інтересу літературознавства до проблем екокритики, а також необхідністю осмислення феномена популярності філософсько-психологічної прози автора.

Метою розвідки є з'ясування специфіки функціонування та семантичного наповнення наскрізних топосів дороги, лісу, ріки та гори, які у творчості Мирослава Дочинця виступають ключовими елементами авторського художнього світу та духовного поступу героїв. У роботі проаналізовано топос дороги як універсальну метафору життєвого шляху та динамічного процесу самопізнання. Доведено, що рух у просторі творів є формою духовної ініціації, де кожен крок наближає персонажа до віднайдення власної сутності. Визначено роль топосу гори як сакральної вертикалі, що структурує художній світ за принципом ієрархічності. Гора інтерпретується як простір аскези, тиші та абсолютної свободи, де відбувається діалог людини з Творцем і гармонізація внутрішнього стану. З'ясовано символічне навантаження топосу ріки (води, джерела, криниці) як носія родової пам'яті та інструменту очищення совісті. На прикладі образу Криничаря розкрито філософію служіння та етичний вимір взаємодії з водною стихією. Топос лісу розглянуто як онтологічну категорію та терапевтичний простір, що виконує захисну функцію. Ліс постає альтернативою урбаністичному світу, місцем, де герой позбувається соціальних масок і повертається до першоджерел буття.

У висновках стверджується, що досліджувані топоси у прозі Мирослава Дочинця виходять за межі пейзажних описів, трансформуючись у глибокі філософсько-символічні коди. Вони формують цілісну натурфілософську концепцію, базовану на українській ментальності, де гармонія з природою є умовою збереження національної ідентичності та досягнення духовної зрілості.

Ключові слова: Мирослав Дочинець, топос, поетика, художній простір, романна проза.

The article presents a systemic analysis of the features of modeling artistic space in the novelistic prose of the contemporary Ukrainian writer Myroslav Dochynets (based on the novels «Vichnyk. Spovid na perevali dukhu» («The Eternal. Confession at the Pass of the Spirit»), «Krynychar. Diariush naibahatshoho cholovika Mukachivskoi dominii» («Krynychar. Diary of the Richest Man in the Mukachevo Dominion»), «Horianyn. Vody Hospodnikh rusel» («The Highlander. Waters of the Lord's Riverbeds»), and others). The relevance of the research is determined by the growing interest of literary studies in the problems of ecocriticism, as well as the need to comprehend the phenomenon of the popularity of the author's philosophical and psychological prose.

The study aims to clarify the specifics of the functioning and semantic content of the cross-cutting topos of the road, forest, river, and mountain, which, in M. Dochynets's works, act as key elements of the author's cosmogony and the spiritual evolution of the characters. The article analyzes the topos of the road as a universal metaphor for the life path and the dynamic process of self-knowledge. It is shown that movement within the work's space is a form of

© Остапова Л. В., 2026

Стаття поширюється
на умовах ліцензії
відкритого доступу (CC BY 4.0)

spiritual initiation, in which each step brings the character closer to discovering their own essence. The role of the topos of the mountain is defined as a sacred vertical that structures the artistic world according to the principle of hierarchy. The mountain is interpreted as a space of asceticism, silence, and absolute freedom, where the dialogue between the human and the Creator takes place and the internal state is harmonized. The symbolic load of the topos of the river is clarified as a carrier of ancestral memory and a tool for cleansing the conscience. Using the image of the «Krynychar» as an example, the philosophy of service and the ethical dimension of interaction with the water element are revealed. The topos of the forest is examined as an ontological category and a therapeutic space that performs a protective function. The forest emerges as an alternative to the urban world, a place where the hero sheds social masks and returns to the primary sources of being.

The conclusions state that the investigated toposes in Myroslav Dochynets' prose go beyond landscape descriptions, transforming into deep philosophical and symbolic codes. They form a holistic, natural-philosophical concept rooted in Ukrainian mentality, in which harmony with nature is a condition for preserving national identity and achieving spiritual maturity.

Key words: Myroslav Dochynets, topos, poetics, artistic space, novel prose.

Постановка проблеми. Сучасне українське літературознавство перебуває в активному пошуку нових парадигм для осмислення художніх явищ кінця ХХ – початку ХХІ століття. У цьому контексті творчість Мирослава Дочинця посідає особливе місце, вирізняючись глибокою філософічністю, унікальним поєднанням міфопоетики, історичної пам'яті та етико-морального дискурсу. Мирослав Дочинець є одним із найпомітніших сучасних українських письменників, чия романна проза, зокрема такі твори, як «Вічник. Сповідь на перевалі духу» (2012 р.) [1], «Криничар. Діярюш найбагатшого чоловіка Мукачівської домінії» (2012 р.) [2], «Горянин. Води Господніх русел» (2013 р.) [3] та інші, здобула широке читацьке визнання і викликала значний резонанс у культурному просторі сучасної української прози.

Центральною стилістичною ознакою творів Дочинця є триєдина оповідна манера, що втілюється через сповідь, медитацію та афористику. Модус сповіді, реалізований через переважно першоосібну нарацію, створює ефект інтимності та достовірності, трансформуючи розповідь про власне життя в етичний акт самоосягнення, спрямований на діалог із читачем [4, с. 82]. Елементи медитації виступають як структурні паузи, під час яких сюжетна динаміка сповільнюється, надаючи прозі трактатну глибину. У цих фрагментах, часто пов'язаних з описом хронотопу карпатської природи, відбувається філософське осмислення буття, що підкреслює належність творчості Дочинця до інтелектуальної та філософської прози.

Актуальність дослідження полягає в тому, що в добу урбанізації та глобалізаційних викликів проза Мирослава Дочинця пропонує альтернативну модель буття – повернення до першоджерел, гармонізацію стосунків у системі «людина – природа». Дослідження топосів лісу, ріки та гори дозволяє розкрити специфічну натурфілософію автора, де природні локуси виступають не лише середовищем існування, а й сакральними просторами духовної ініціації та самопізнання героя, що є важливим для розуміння тенденцій розвитку сучасної прози.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на популярність творів Мирослава Дочинця, його романна проза залишається недостатньо вивченою в аспекті системного аналізу художнього світу, образності та міфопоетики. Наукові розвідки та публікації критиків та сучасних літературознавців представлені переважно рецензіями, публіцистичними відгуками чи фрагментарними літературно-критичними розвідками, що акцентують увагу на окремих мотивах творчості митця. Зокрема, О. Іщенко [4–9] зосереджує увагу на філософічності прози письменника, самобутності світоглядної системи головного героя-мудреця, а також на екокритичному ракурсі його романів. Н. Мельник [10] досліджує художні твори М. Дочинця як фольклорний метатекст. У роботах Л. Горболіс [11–12] акцентовано увагу на екотілесному аспекті взаємин людини й природи в романах Дочинця та використанні українських народних традицій як важливої складової художнього світу, тоді як О. Талько [13] аналізує дидактизм та орієнтацію на формування національно свідомого суспільства. Дослідниця Л. Прокопович [14–16] здійснила комплексний лінгвістичний аналіз прози Мирослава Дочинця (зокрема

романів «Мафтей» та «Лис»), розкриваючи специфіку лексико-семантичної та словотвірної систем творів через вивчення діалектних одиниць, сакральної лексики, фразем та особливостей структурування тематичних мікрополів, що формують мовний портрет людини та художній простір текстів митця.

Метою цієї роботи є з'ясування специфіки функціонування та семантичного наповнення наскрізних топосів дороги, лісу, ріки та гори в романній прозі Мирослава Дочинця, а також визначення їхньої ролі у формуванні художньої моделі світу письменника та духовній еволюції його героїв.

Виклад основного матеріалу. Художній простір прози Мирослава Дочинця не є хаотичним нагромадженням локацій, а структурується навколо чіткої системи координат, де ключовими смислотворчими домінантами виступають природні топоси дороги, лісу, ріки та гори. Розглянемо детальніше специфіку функціонування кожного з них, розпочавши з аналізу топосу дороги як вихідного пункту сюжетного руху. Загалом топос дороги в українській літературі є універсальною метафорою життя, долі та екзистенційного пошуку, часто пов'язаний із вимушеною еміграцією чи поневіряннями.

У романах Мирослава Дочинця топос дороги художньо представлений у двох вимірах: як частина локального простору та як символ шляху до духовного самовдосконалення. Письменник зображує героїв у постійному русі: фізичному – переміщення в просторі (подорожі) та психологічному (подолання часопросторового континууму у вигляді спогадів). Життєвий шлях героїв своїх творів Дочинець розглядає як безперервний процес накопичування досвіду, практичної перевірки знань, отриманих від духовних наставників та представників родини. Оповідь автор вибудовує за принципом циклічності, який художньо реалізується шляхом повторювання окремих подій, образів, думок [5, с. 17].

У Дочинця дорога – це завжди шлях, що веде до внутрішньої трансформації, перетворюється на життєвий і духовний шлях людини. Дорога є лінією, що з'єднує або роз'єднує ключові топоси: гору і долину, хату і світ, Батьківщину і чужину. Рух дорогою символізує незворотність часу та необхідність вибору. У романі «Вічник» це часто «перевал» – місце, де дорога веде до оновлення: «Кожен мій крок – це викреслена ілюзія і додана частина правди. І вся моя дорога – це написана мною сповідь» [1, с. 9]. Для Андрія Ворона рух уперед супроводжується болісним, але необхідним прощанням із минулим «я». Автор підкреслює, що істина відкривається лише тому, хто здатен іти. Письменник актуалізує давню філософську традицію (зокрема ідеї Г. Сквороди), згідно з якою людина є мандрівником у цьому світі, а її життя – «сродним» шляхом до істини.

Варто наголосити, що дорога в художньому світі Мирослава Дочинця позбавлена векторності. Це не просто переміщення з пункту «А» в пункт «Б», а динамічний процес самопізнання. Якщо дім є простором статичності та збереження, то дорога – це простір випробування, де людина змушена скидати соціальні маски й залишатися наодинці з власною сутністю [17, с. 27].

Особливе місце в топографії дороги займає перевал. Це не лише географічна точка в Карпатах, а символ критичного моменту вибору, точка людської долі. Перевал у Дочинця – це межа між «до» і «після», де герой переосмислює свій вантаж: «На перевалі ти розумієш, що зайве треба залишити в долині. Вгору піднімається тільки те, що має вагу духу, а не вагу речей» [1, с. 178–179].

Мирослав Дочинець наділяє своїх героїв здатністю «мислити ногами». Хо́да для них – це ритм, який синхронізує внутрішній стан із диханням світу. У романі «Горянин» цей мотив звучить як заклик до гармонізації внутрішнього хаосу: «Коли думки плутаються – іди. Дорога розплутає будь-який вузол, бо вона має свій ритм, який лікує розбите серце і прояснює затуманений розум» [3, с. 45]. Рух дорогою стає формою активної медитації, де кожен крок є «молитвою тіла». Це підтверджує думку про те, що топос дороги в Дочинця є антропоцентричним: дорога існує лише доти, доки нею йде людина, яка шукає сенс.

Попри зовнішню лінійність (рух від пункту до пункту), дорога в Дочинця завжди тяжіє до циклічності. Це шлях по спіралі, який зрештою повертає героя до витоків, але вже на новому рівні свідомості. Дорога до Батьківщини, до рідного порогу є головним лейтмотивом мандрів Мафтея: «Скільки б доріг ти не сходив, найважча і найважливіша – та, що веде до твого власного серця. Всі інші дороги – лише підготовка до цієї головної зустрічі» [18, с. 233].

Дорога виконує функцію медіатора. Вона з'єднує «гору» (сакральне) і «долину» (профанне), «хату» (своє) і «світ» (чуже) [9, с. 33]. Проте автор застерігає: на дорозі важливо не втратити свою «внутрішню хату»: «Важливо не те, скільки ти пройшов, а те, що ти зберіг у собі, коли піл чужих доріг забивав тобі очі» [1, с. 288]. Це підкреслює, що дорога в Дочинця – це ще й іспит на вірність самому собі та своїй національній ідентичності.

Дорога структурує сюжет як ланцюг ініціацій, де кожен «перевал» чи «крок» наближає героя до стану «вічника» – людини, яка пододала страх перед плинністю часу, знайшовши вічність у самому процесі руху до істини. Проте горизонтальний рух дорогою у художній системі Мирослава Дочинця неминуче трансформується у вертикальне сходження, де фізичні мандри знаходять своє вище онтологічне завершення в топосі гори.

Гора постає не просто географічною домінантою карпатського ландшафту, а символічним місцем, де мандрівник, подолавши втому доріг, переходить від процесу пошуку до стану досягнення сакральної істини та абсолютної тиші, місця, де людське життя вимірюється не годинником, а вічністю.

Гори (Карпати) – це простір сакрального випробування, аскези та пізнання. Вони є точкою, де герой дистанціюється від метушні «долинного» світу, щоб отримати духовну ясність. Гора функціонує як вісь світу, що з'єднує земне і небесне, профанне і сакральне. Гора – це символ незламності, волі та первісної чистоти. Тут зберігаються давні вірування, незалежні від змін цивілізації. У романі «Вічник» Андрій Ворон знаходить у горах життєві істини: «Тільки тут, на висоті, я зрозумів: гора – це не висота, це глибина. Глибина, де тебе ніхто не бачить, і ти мусиш бути чесним перед собою. На горі я вчуся бути самотнім, але не самотнім, бо тут зі мною говорять дерева, вітер і час, що застиг у камені» [1, с. 119]. Гора є місцем, де відбувається перетворення героя – його перехід на новий рівень свідомості, що відображено навіть у назві твору «Сповідь на перевалі духу».

У романі «Горянин» автор акцентує на тому, що гора не просто оточує людину, вона її формує, витесуючи характер, подібний до скелі. Герой твору зауважує: «Гора не терпить крику, вона любить силу, що мовчить. Хто навчився мовчати на вершині, той почує, як дихає небо» [3, с. 198]. Це підкреслює думку про те, що топос гори є зоною граничної концентрації духу, де відлуння людського его затихає, поступаючись місцем космічному порядку. Гора стає для персонажів своєрідним дзеркалом; перебування на висоті змушує героя зазирнути у внутрішню прірву власної душі, де «глибина» пізнання виявляється прямо пропорційною висоті підйому.

Важливим аспектом функціонування цього топосу є його герметичність. Гора оберігає таємницю буття від тих, хто не готовий до її сприйняття. У «Вічнику» Андрій Ворон підкреслює, що гора вимагає особливого стану душі – готовності до самотності, яка є не тягарем, а даром. «На полонині ти ближче до зірок, ніж до людей, і в цьому твоє спасіння. Тут час не тече, він стоїть, як камінь, і ти можеш обійти його з усіх боків, розглядаючи візерунки своєї долі» [1, с. 129]. Ця метафора застиглому часу перетворює гору на простір позачасовості, де минуле і майбутнє зливаються в єдине «тепер». Відтак, гора у Дочинця стає локацією, де відбувається остаточне примирення людини з власною смертністю. Смерть на горі не сприймається як трагедія, а радше як органічне повернення в першоматерію, у «камінь і світло» [13, с. 432].

Топос гори також тісно пов'язаний із концепцією свободи як незалежності від земних кордонів. Гора – це територія, де державні закони, ідеології та режими втрачають свою силу, розбиваючись об велич природи. У художньому світі письменника горянин – це людина, яка стоїть вище за соціальні ієрархії, бо її суддею є лише Бог і совість. «Моя держава – це вер-

шина, де я стою, мої закони – це вітер і сонце, мій народ – це душі тих, хто був тут до мене» [1, с. 250], – такі роздуми героїв Дочинця утверджують ідею духовного суверенітету особистості. Гора виступає як природний храм, де замість ікон – краєвиди, а замість молитов – саме життя героя, що перетворюється на безперервне служіння істині.

Отже, топос гори в романах Мирослава Дочинця є найвищою точкою в ієрархії національного образу світу. Вона структурує простір за принципом вертикалі, спрямовуючи шлях героя від побутового до буттєвого. Гора не лише дає прихисток тілу, а й виховує дух, перетворюючи звичайну людину на «вічника» – носія сакральної мудрості, який здатний споглядати світ із висоти вічності, зберігаючи при цьому внутрішню твердість каменя та прозорість гірського повітря. Через цей топос автор стверджує можливість гармонії між людиною і Творцем, де вершина гори стає місцем їхньої постійної, мовчазної зустрічі.

Однак статична велич гори та її кам'яна нерухомість у художньому світі Мирослава Дочинця не є ізольованими, адже вони знаходять своє динамічне продовження в топосі ріки. Якщо гора втілює вертикаль духу та незмінність істини, то ріка постає як жива артерія цього простору, що переводить абсолютний спокій вершини у вічний рух життєвої сили.

Річка в Дочинця часто стає метафорою долі та джерела життєвої сили. Ріка поєднує минуле (витоки) і майбутнє (гирло, море). У романі «Криничар. Діяріюш найбагатшого чоловіка» цей топос набуває особливого значення. Якщо гора символізує вертикальну вісь духу, то криниця і ріка втілюють горизонтальну вісь часу (плинність і пам'ять) та локалізовану сакральність.

Криничар повертається до джерела – до криниці, яку він чистить, що є ритуалом очищення і відновлення життя. Криниця – це замкнена ріка, око пам'яті: «Ти думаєш, я просто воду відкопаю? Ні. Я відкопаю пам'ять. Кожна криниця – це зріз часу, це відбиток долі тих, хто пив із неї. І чим чистіша криниця, тим чистіша наша совість, бо вода – це обличчя Бога, що дивиться на тебе знизу» [2, с. 84].

Криничар повертається до свого призначення – копання і чищення криниць. Ця діяльність виходить за межі професії і стає метафізичним ритуалом та його способом життя. Чищення криниці для Криничаря – це не лише фізична праця, а й акт духовного очищення та відновлення зв'язку з родовою пам'яттю. Бруд, мул, зіпсувана вода, яку він виносить, – це метафора людських гріхів та історичних нашарувань, від яких необхідно звільнити душу і суспільство: «Я не просто копаю. Я розкопаю совість, я добуваю істину. Бо вода – це найчесніший свідок. Вона пам'ятає все, що падало в неї, і все, що з неї черпали. Криниця – це нерухомий відбиток нашої долі» [2, с. 100].

Заняття Криничаря дозволяє йому «приручити» воду, працюючи з її початком, а не кінцем. Це дає йому відчуття контролю над власним плином життя й усвідомлення себе як частини вічного закону природи: «Ріка – це те, що ми бачимо. А криниця – це те, що ми ховаємо. І чим глибше ти ховаєш, тим довше і чистіше воно б'є. Багатство не в тому, що ти маєш, а в тому, що ти можеш дати з джерела, яке не висихає» [2, с. 275].

У романі «Горянин. Води господніх русел» ріка виконує функцію динамічного очищення. Вона не просто змиває бруд із тіла, а виступає засобом ментальної гігієни. Для Горянина потік – це символ неперервного оновлення: «Вода забирає все зайве, все наносне. Вона вчить нас відпускати біль, як вона відпускає листя у свій далекий шлях. Хто вміє дивитися на воду, той знає, як очистити помисли» [3, с. 127]. Тут автор апелює до архетипу «живої води», яка в народній традиції мала здатність воскрешати та дарувати силу. У Дочинця ріка стає медіатором між земним і вічним, де процес омивання прирівнюється до акту каяття та відродження.

Окремим аксіологічним вектором у романістиці Мирослава Дочинця, зокрема у творі «Горянин», виступає концепція терапевтичності природного простору. Автор наділяє ліс, річку та гори не просто естетичними, а виразно цілющими, сакральними ознаками. Для героя Дочинця природа є первинною аптекою і духовним шпиталем, де відбувається зцілення не лише тіла, а й пошматованої соціальними катаклізмами душі.

Центральною в цьому контексті є цитата, що детермінує взаємини героя з довкіллям: «Ліс лікує мовчанням, ріка – плином, а земля – своєю невичерпною силою. Коли людина занепадає духом, вона має повернутися до витоків, припасти до грудей природи, як дитина до матері, бо тільки там є ліки від зневіри і втоми» [3, с. 199]. Це твердження обґрунтовує онтологічну цілющість природи в художньому світі автора.

У художній системі Мирослава Дочинця топос лісу посідає особливе місце, виступаючи не просто елементом ландшафту, а складною онтологічною категорією. Ліс у Дочинця – це амбівалентний топос: він одночасно є первісною стихією (хаосом) і сховищем таємниць та народної мудрості. Це простір, де закони цивілізації перестають діяти, а на зміну їм приходять універсальні закони буття.

Для головних героїв Дочинця, зокрема для Андрія Ворона («Вічник»), ліс стає місцем зустрічі зі своєю «тінню» та подолання людської слабкості. Потрапляючи в ліс, герой проходить через акт символічної смерті для соціуму та народження для вічності. Ліс оберігає від зовнішнього світу і часто стає останнім прихистком або місцем ініціації. У романі «Вічник» ліс виступає як межовий простір, що відділяє світ людський від світу первісного, природного, де панує глибинна істина: «У лісі слова не потрібні. Тут говорить мовчання. Дерев не брешуть, і час тут має запах не пилу, а вічності, настояної на хвоях. Ліс мене приймав, коли люди відкинули. Він – мій перший учитель терпіння і перший сповідник» [1, с. 44–45]. Це «мовчання лісу» за Дочинцем є формою найвищого знання, яке герой має засвоїти, щоб стати «вічником».

Ліс у прозі письменника населений не просто деревами, а живими істотами-символами. Старі дерева втілюють віковичну мудрість, а лісові мешканці виступають провідниками у світ природи. Герой сприймає ліс як ієрархічно впорядковану спільноту, де кожна рослина має свою місію: «Треба навчитися бачити довкола все живе і тішитися йому – травині, дереву, грибові, птиці, звіру, землі, небу. Вдивляйся в них добрими очима і уважним серцем – і відкриються такі знання, які не знайдеш у книгах. І побачиш у них себе – іншого, оновленого» [1, с. 121].

У контексті національного образу світу ліс у Дочинця функціонує ще як сакральна альтернатива церкві. Це місце, де людина перебуває в прямому, нічим не опосередкованому зв'язку з Творцем: відсутність «цивілізаційного шуму» дозволяє почути «голос неба»; перебування в лісі очищує героя від нашарувань ідеологій та соціальних страхів. Андрій Ворон зауважує, що саме ліс навчив його «не боятися самотності, бо в лісі ти ніколи не сам – ти з Богом» [1, с. 167].

З історичного погляду ліс у романах Дочинця («Вічник», «Мафтей») постає як простір опору. Коли зовнішній простір (місто, село) окупується «чужим» (радянською владою, таборами), ліс залишається єдиною територією свободи. Це «зелена фортеця», де національна ідентичність зберігається в її первісному, неспотвореному стані.

Отже, функціонування топосу лісу в прозі Мирослава Дочинця ґрунтується на його трансформаційній силі. Ліс перестає бути географічним об'єктом і перетворюється на метафізичний простір, де герой позбувається соціальних масок і здобуває автентичність.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що художній простір романної прози Мирослава Дочинця є складною, ієрархічно впорядкованою системою, де наскрізні топоси дороги, гори, ріки та лісу виконують не лише описову, а й засадничу смислотворчу функцію. Вони трансформуються з елементів пейзажу в екзистенційні категорії, що визначають духовну еволюцію персонажів та авторську концепцію буття. Ці топоси в романах Мирослава Дочинця є носіями української культурної ідентичності та світогляду, де природа й духовне життя нерозривно пов'язані, забезпечуючи героям можливість повернення до першооснов, очищення та пізнання вічності, що й робить прозу Мирослава Дочинця філософською та глибоко національною.

Узагальнюючи, зазначимо, що специфіка функціонування топосів дороги, гори, ріки, лісу дозволяє говорити про формування Мирославом Дочинцем власної натурфілософської моделі світу. У ній природа є не об'єктом підкорення, а суб'єктом діалогу, джерелом етичних норм та

духовного здоров'я нації. Геопоетика письменника ґрунтується на глибокому відчутті «генія місця» карпатського регіону, підносячи локальні образи до рівня універсальних архетипів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дочинець М. Вічник. Сповідь на перевалі духу. Мукачево : Карпатська вежа, 2013. 280 с.
2. Дочинець М. Криничар. Діяріюш найбагатшого чоловіка Мукачівської домінії. Мукачево : Карпатська вежа, 2016. 332 с.
3. Дочинець М. Горянин. Води Господніх русел. Мукачево : Карпатська вежа, 2013. 312 с.
4. Іщенко О. Інтертекстуальна парадигма романів Мирослава Дочинця. *Філологічні трактати*. 2019. Том 11. № 1. С. 80–90.
5. Іщенко О. Інтертекстуальні доміанти роману «Горянин. Води Господніх русел» Мирослава Дочинця. Сучасні дослідження філологічних наук : проблеми та рішення : Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 25–26 серпня 2017 р.). Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2016. С. 17–19.
6. Іщенко О. Національна ідентичність героя романів «Вічник» та «Світован» Мирослава Дочинця. Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 23–24 грудня 2016 р.). Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2016. С. 9–12.
7. Іщенко О. Особливості творчої манери Мирослава Дочинця. Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників філологічних наук : Міжнародна науково-практична конференція (Одеса, 24–25 лютого 2017 р.). Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2017. С. 23–25.
8. Іщенко О. Психологізм романів Мирослава Дочинця : грані художнього вияву. *Sciences of Europe*. 2018. № 25. С. 40–45.
9. Іщенко О. Свій/Чужий хронотоп як маркер ідентичності героїв у романах Мирослава Дочинця. Літературний процес : методологія, імена, тенденції: збірник наукових праць. *Філологічні науки*. 2018. № 12. С. 33–39.
10. Мельник Н. Роман М. Дочинця «Вічник. Сповідь на перевалі духу» як фольклорний метатекст. *Літератури світу : поетика, ментальність і духовність*. 2020. Вип. 14. С. 198–206.
11. Горболіс Л. Екокультурний вектор образу головного героя роману Мирослава Дочинця «Горянин. Води Господніх русел». *Філологічні трактати*. 2017. Том 9. № 2. С. 124–132.
12. Горболіс Л. Екотілесний аспект осмислення взаємин людини і природи в романі Мирослава Дочинця «Світован. Штудії під небесним шатром». *Філологічні трактати*. 2017. Том 9. № 3. С. 98–107.
13. Талько О. Імпресіоністичні елементи поетики Мирослава Дочинця (за романом «Вічник. Сповідь на перевалі духу»). *Молодий вчений*. 2017. № 2. С. 431–435.
14. Прокопович Л. Семантико-стилістичні функції фразем у романі Мирослава Дочинця «Мафтей». *Вісник Черкаського університету. Серія «Філологічні науки»*. 2018. № 2. С. 65–73.
15. Прокопович Л. Лексико-семантичні особливості закарпатських говірок у романі Мирослава Дочинця «Мафтей». *Вісник Запорізького національного університету «Філологічні науки»*. 2018. № 2. С. 76–82.
16. Прокопович Л. Семантико-стилістичні функції лексичної синонімії у романі Мирослава Дочинця «Мафтей». *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка. Серія «Філологічні науки» (мовознавство)*. 2018. № 10. С. 117–121.
17. Васьків М. Наративні особливості «Криничара» М. Дочинця : повчання через розповідь. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2013. Вип. 1. С. 25–29.
18. Дочинець М. Мафтей. Книга, написана сухим пером: роман. Мукачево : Карпатська вежа, 2016. 352 с.

Дата першого надходження статті до видання: 23.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.04.2026